

FRANÇAIS /

NEDERLANDS /

LE FESTIVAL /

HET FESTIVAL /

MIDIS/ MINIMES

TRENTIÈME ÉDITION /

DERTIGSTE EDITIE /

ÉTÉ /

ZOMER /

2016

op.3

PROGRAMME DU /
MER /
CONSERVATOIRE /

PROGRAMMA VAN /
WOE /
CONSERVATORIUM /

17.08

Piotr Sałajczyk / piano

Karol Szymanowski (1882-1937)

Masques, op. 34

Shéhérazade

Tantris le bouffon

Sérénade de Don Juan

Mazurkas, op. 50

Sostenuto. Molto rubato

Allegretto

Allegromente. Vigoroso

En collaboration avec l'Institut Polonais /
In samenwerking met het Pools Instituut

INSTITUT POLONAIS
SERVICE CULTUREL DE L'AMBASSADE
DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE À BRUXELLES

POOLS INSTITUUT
DIENST CULTUUR VAN DE AMBASSADE
VAN DE REPUBLIEK POLEN IN BRUSSEL

Le concert est enregistré par Musiq'3 /
Het concert wordt opgenomen door Musiq'3

PROCHAIN
CONCERT /

VOLGENDE
CONCERT /

18.08

DUO JATEKOK

piano quatre mains / piano vierhandig

Alexander Borodin (1833-1887)

Danses polovtsiennes / Polovtiaanse dansen

Edvard Grieg (1843-1907)

Danses norvégiennes, op. 35 / Noorse dansen, op. 35

Né en Ukraine et mort à Lausanne, Szymanowski était de culture polonaise et fut aussi un grand voyageur, qui ramenait de ses voyages des impressions musicales et un goût pour l'exotisme dont ses partitions sont parfois le reflet. Romantique à ses débuts, dans la veine de Chopin gloire nationale en Pologne, de Brahms, de Strauss ou de Reger, il se dirigea ensuite vers l'impressionnisme, subissant l'influence de Scriabine et de Debussy, eux aussi tournés vers l'orientalisme et l'inspiration extra-européenne. À la fin de sa courte vie, Szymanowski, comme tant d'autres compositeurs de cette époque, explora le folklore et les musiques populaires polonaises, composant d'après ces sources plusieurs cahiers de pièces pour le piano, dont deux cahiers de mazurkas, utilisant une écriture considérablement simplifiée et un style épuré, comparé à celui qu'il affectionnait auparavant. Il termina sa carrière comme directeur du conservatoire de Varsovie et mourut prématurément de tuberculose laissant une œuvre appréciée pour le piano ou pour l'orchestre, mais couvrant également les domaines de la musique de chambre et de la musique vocale.

Szymanowski avait déjà composé un triptyque important en 1915, intitulé *Métopes*. Il reprend peu après la même forme, et achève début 1916 *Masques*, inspiré cette fois de trois références littéraires à caractère universel : la belle Shéhérazade des contes des mille et une nuits, le Tristan des légendes celtiques (à travers une version parodiée de 1907 due au dramaturge Ernst Hardt) et Don Juan, le libertin transgressif imaginé par Tirso de Molina. On y trouve une écriture narrative de forme libre, des harmonies complexes, des effets de timbre impressionnistes inclus dans une texture pianistique particulièrement riche. La première pièce, de forme rhapsodique, présente l'alternance de sections aux rythmes, au tempo et au caractère contrastés. La deuxième expose des rythmes changeants et un caractère burlesque ou sarcastique. La sérénade enfin, commence par une cadence très virtuose, comme une improvisation à la guitare, suivie d'un thème hispanisant qui réapparaît cinq fois, donnant à la pièce un caractère de rondo. Chaque pièce est dédiée à un pianiste différent : la première à Alexandre Dubiansky, la deuxième à Henryk Neuhaus et la dernière à Arthur Rubinstein.

L'opus 50 est souvent considéré comme le point culminant de l'œuvre pianistique de Szymanowski. Conçu comme un dialogue avec Chopin, avec pour terrain commun leur amour nostalgique de la Pologne, l'œuvre, qui comprend 20 pièces différentes, fut composée dans les années vingt, principalement en 1924-25, mais les dernières pages ne furent publiées qu'en 1930. La composition de ces vingt mazurkas n'est pas séquentielle mais parallèle : on sait que l'auteur en avait parfois plusieurs en chantier, et qu'il n'a décidé qu'à la fin de les rassembler en un recueil unique pour en faire une grande œuvre. Son propos était semble-t-il de régénérer la forme chère à Chopin, qui n'avait guère évolué depuis la première moitié du XIXe, en la complexifiant et en y introduisant des éléments extérieurs, tout en maintenant son rythme dansant bien caractéristique. Il maintient aussi la forme ABA déjà utilisée par Chopin, mais évite les répétitions par un procédé d'enrichissement de la mélodie et de savants développements, proches de l'atonalité, utilisant parfois aussi des modes antiques. Il en résulte un langage radicalement neuf, très personnel, d'une grande richesse expressive et d'une étonnante modernité.

Claude Jottrand

Szymanowski werd geboren in Oekraïne en stierf in Lausanne; hij voelde zich echter vooral Pool en was ook een fervent reiziger. Van zijn reizen bracht hij muzikale impressies mee en bovenal een voorliefde voor exotisme, die soms in zijn composities doorklinken. Aanvankelijk was hij een romantisch componist, in de voetsporen van Chopin, de nationale trots van Polen, en van Brahms, Strauss en Reger. Nadien ging hij de impressionistische kant op, onder invloed van Skrjabin en Debussy, die zich ook op het oriëntalisme en niet-Europese inspiratiebronnen richtten. Op het einde van zijn korte leven verkende Szymanowski, zoals zovele andere componisten uit die tijd, de Poolse folklore en volksmuziek. Die gebruikte hij als bron voor diverse bundels met composities voor piano, waaronder twee verzamelingen mazurka's. Daarbij hanteerde hij een erg vereenvoudigde schrijftuur en een uitgezuiverde stijl, vergeleken met zijn eerdere werk. Hij beëindigde zijn carrière als directeur van het Conservatorium van Warschau en stierf vroegtijdig aan tuberculose. Szymanowski schonk ons een gewaardeerd oeuvre voor piano en voor orkest, maar schreef ook kamermuziek en vocale muziek.

In 1915 had hij al het belangrijk drieluik *Métopes* gecomponeerd. Kort nadien herneemt hij min of meer dezelfde vorm voor *Masques*, dat hij begin 1916 voltooit. Nu put de componist zijn inspiratie uit drie universele literaire bronnen: de mooie Sheherazade uit de vertellingen van Duizend-en-een-nacht, de Tristan uit de Keltische legenden en Don Juan, de door Tirso de Molina bedachte libertijnse avonturier. Het werk kenmerkt zich door de vrije vorm van de vertelschrijftuur, complexe harmonieën en impressionistische timbre-effecten in een bijzonder rijk pianospel. Het eerste stuk is rapsodisch van vorm en bestaat uit een afwisseling van onderdelen die qua ritme, tempo en karakter met elkaar contrasteren. Het tweede heeft wisselende ritmes en een burlesk, zelfs sarcastisch karakter. De serenade, ten slotte, begint met een heel virtuoze cadens – het lijkt wel een improvisatie op de gitaar – gevolgd door een Spaans aandoend thema dat vijf keer terugkeert, waardoor het deel wel een rondo lijkt. Elk stuk is opgedragen aan een andere pianist: het eerste aan Alexander Dubiansky, het tweede aan Henryk Neuhaus en het derde aan Arthur Rubinstein.

Het opus 50 wordt door velen beschouwd als Szymanowski's beste compositie voor piano. Het werk bestaat uit 20 verschillende stukken en is opgevat als een dialoog met Chopin, die ook zo nostalgisch was naar het geliefde Polen. Hij schreef het in de jaren 1920 (voornamelijk 1924-25), maar de laatste bladzijden ervan werden pas in 1930 uitgegeven. De twintig mazurka's werden niet na elkaar maar naast elkaar gecomponeerd. Bekend is dat Szymanowski er vaak meer dan een op stapel had staan en dat hij pas op het laatst besloot om ze te bundelen tot een groot werk. Het ziet ernaar uit dat hij deze door Chopin gekoesterde vorm, die zich sinds het begin van de 19de eeuw amper had ontwikkeld, nieuw leven wilde inblazen. Hij maakte haar complexer en voegde er externe elementen aan toe, maar wel met behoud van het zo kenmerkende dansritme. Hij hield ook vast aan de ABA-vorm die Chopin al hanteerde; echter, om herhalingen te vermijden, voorzag hij de melodie van rijke versieringen en kunstige doorwerkingen volgens een quasi atonaal procedé. Ook gebruikte hij soms de oude kerktoonladders. Het resultaat is een radicaal nieuwe, erg persoonlijke taal, die over een grote uitdrukingskracht beschikt en verrassend modern klinkt.

Claude Jottrand

Vertaling: Maxime Schouppe

BIOGRAPHIE /

Piotr Salajczyk

Le pianiste Piotr Salajczyk se produit en soliste et avec des formations de musique de chambre. Diplômé avec les honneurs de l'Académie de musique Karol Szymanowski de Katowice où il a étudié le piano auprès de Józef Stompel, il poursuit ses études au Mozarteum de Salzburg dans la classe de Pavel Giliov. Il occupe actuellement le poste de professeur adjoint à son école Alma Mater.

En 2011 paraît chez DUX son premier album réunissant les dernières sonates de Ludwig van Beethoven (op.111) et de Franz Schubert (D 960). Ce CD, conçu comme le credo d'un artiste, a été reçu avec enthousiasme par la critique musicale et s'est vu décerner le prix Maestro du magazine français Pianiste et le Pizzicato Supersonic Award du magazine luxembourgeois Pizzicato.

Le pianiste s'intéresse de près à la musique des XXe et XXIe siècles. Son répertoire compte un grand nombre de créations, puisqu'il travaille en étroite collaboration avec des artistes de renom comme Piotr Plawner, Urszula Kryger, Agata Zubel, le quatuor Apollon Musagète et le Silesian Quartet. Il a enregistré avec ce dernier un CD de compositions de chambre de K. Meyer pour Naxos.

L'artiste se produit régulièrement en soliste avec d'excellents orchestres, tels que l'Orchestre philharmonique de Varsovie, l'Orchestre symphonique de la radio nationale polonaise, le Sinfonia Juventus ou l'Orchestre philharmonique polonais. Il participe également à de nombreux festivals de musique comme l'Automne de Varsovie, le Festival de musique moderne de Beijing en Chine, Musica Polonica Nova, les Sommets Musicaux de Gstaad, Musique et Neige en Suisse, ou encore le Printemps de Budapest.

BIOGRAFIE /

Piotr Salajczyk

De pianist Piotr Salajczyk treedt op als solist en in kamerorkestverband. Hij studeerde met onderscheiding af aan de Karol Szymanowski Academy of Music in Katowice (Polen), waar piano studeerde bij Prof. Józef Stompel. Hij vervolgde zijn piano-opleiding aan het Mozarteum in Salzburg in de klas van Pavel Giliov. Hij is momenteel adjunct-professor aan zijn alma mater.

In 2011 bracht het label DUXX zijn debuutalbum uit, met de laatste pianosonates van Beethoven (op.111) en Schubert (D960). De cd was opgevat als het credo van de artiest en werd door de muziekers enthousiast onthaald; zo ontving hij de Maestro-prijs van het Franse tijdschrift Pianiste, alsook de Supersonic Award van het Luxemburgse maandblad Pizzicato.

Piotr Salajczyk besteedt veel aandacht aan 20ste- en 21ste-eeuwse muziek. Hij heeft een aanzienlijk aantal premières op zijn naam staan, dankzij zijn nauwe samenwerking met bekende artiesten als Piotr Plawner, Urszula Kryger, Agata Zubel, het Apollon Musagète Quartet en het Silesian Quartet. Samen met dat laatste nam Piotr Salajczyk bij Naxos een cd op met kamermuziek van K. Meyer.

Hij treedt actief op en staat als solist op de planken naast vooraanstaande orkesten als het Nationaal Filharmonisch Orkest van Warschau, het Symfonisch Orkest van de Poolse Radio, de Sinfonia Juventus en andere Poolse filharmonische orkesten. Hij nam eveneens deel aan tal van muziekfestivals zoals Warsaw Autumn, Beijing Modern Music Festival (China), Musica Polonica Nova, Sommets Musicaux te Gstaad, Musique en Neige in Switzerland, en Budapest Spring.

